

informator

bezpłatny informator Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej TBS w Częstochowie
ukazuje się od 2015 roku

01/2024

www.zgm-tbs.czest.pl

INFORMACJE

KOMUNIKATY

WIADOMOŚCI

Szanowni Państwo!

Częstochowa coraz częściej i odważniej sięga po cyfrowe innowacje. I będzie ich coraz więcej. Nie obawiamy się nowych technologii, w tym zastosowań sztucznej inteligencji. Nie ma ku temu powodów – zwłaszcza, gdy partnerami Miasta są specjaliści na co dzień zajmujący się opracowywaniem nowatorskich rozwiązań. Nie ma odwrotu od idei „smart city” – „inteligentnego miasta” – bo zmiany w tym kierunku po prostu ułatwiają życie, skracają czas niezbędny do załatwienia różnych spraw, włączają nas w globalny cyfrowy świat.

Od niedawna z mojej inicjatywy działa miejska aplikacja „Lepsza Częstochowa”. „Lepsza” już dzisiaj, na bieżąco, tam, gdzie pojawia się konkretna potrzeba, aby czemuś sprawnie zaradzić. Zdarzają się przecież sytuacje, w których trzeba szybko podjąć działanie – nawet dość proste, niewymagające dużych nakładów, a istotne ze względu na nasz komfort, estetykę otoczenia, czasem bezpieczeństwo. Porzucone śmieci, jakaś awaria, zdewastowana ławka czy znak drogowy, nielegalne parkowa-

nie, zagubiony pies – takie rzeczy dzieją się w każdym mieście codziennie. Wtedy aplikacja „Lepsza Częstochowa” jest jak znalazł. Zachęcam, aby ją pobrać i używać jej, gdy widzimy takie uzasadnienie.

Innym najnowszym cyfrowym pomysłem jest pionierska w skali kraju aplikacja „My Talent”, stworzona i wdrażana we współdziałaniu z firmą Evorain – ekspertami w znajdowaniu nowych zastosowań dla sztucznej inteligencji. W tym przypadku AI wykorzystywana jest do wspierania młodzieży w jak najbardziej trafnym planowaniu przyszłości zawodowej. I studiów, które będą do niej przepustką. Młody człowiek wprowadza pewne dane, a AI podsuwa mu kilka ścieżek rozwoju – kierunku studiów, specjalizacji, uczelni. Ostateczna decyzja należy do człowieka, ale taki wsparty przez sztuczną inteligencję wgląd w swoje możliwości, predyspozycje, preferencje, talenty zwiększa szansę optymalnego wyboru kształcenia. Najlepiej – na częstochowskich uczelniach. Bo o ich zaletach i potencjale rozmawiałem przez kilka tygodni z naszą młodzieżą podczas spotkań w szkołach pod koniec zeszłego roku.

Sięgamy po cyfrowe technologie, bo widzimy, gdzie i jak mogą się przydać, w jaki sposób mogą wesprzeć rozwój Częstochowy w duchu ideału przyjaznego miasta. Już dziś trudno je tworzyć bez rozwiązań „smart”, a w bliskiej przyszłości w ogóle nie da się bez nich obyć. Je-

śli udaje się nam przy tym być w czymś pionierami, tym lepiej służy to wizerunkowi miasta i jego mieszkańcom. Mamy piękne, a nie dość powszechnie znane tradycje innowacyjności. Ponad 130 lat temu Częstochowa była jednym z pierwszych polskich miast, w których świeciły elektryczne latarnie, wówczas zapowiadające erę gwałtownego rozwoju technologicznego. Dziś chcemy, aby najnowsze rozwiązania także dobrze służyły społeczności naszego miasta m.in. w takich obszarach jak usługi publiczne czy edukacja. Częstochowa może stać się liderką cyfrowej transformacji polskich samorządów. I pokazywać im, jak innowacje poprawiają standard życia w mieście, takim jak nasze.

Teraz, zimą – gdy ogrzewamy mieszkania – na ten standard życia składa się także jakość powietrza. Nad dachami krąży więc dron antysmogowy pozyskany przez Miasto w wojewódzkim konkursie. To nieduże, latające chemiczne „laboratorium” – bada to, co trafia do naszych płuc. Ci, którzy wciąż nielegalnie spalają szkodliwe materiały, muszą liczyć się z dotkliwymi konsekwencjami. Nie po raz pierwszy technologia wspiera nas w trosce o dobro wspólne. Zapewniam – i nie po raz ostatni!

Pozdrawiam serdecznie,

Prezydent Częstochowy

Najlepszy dzielnicowy Częstochowy. Konkurs!

więcej na stronach 2 - 3

Noworoczne spotkanie prezydenta Częstochowy

więcej na stronie 4

Dodatek specjalny Zdrowie

więcej na stronach 5 - 8

Dodatek specjalny CO/GDZIE/KIEDY w Częstochowie

CGK

więcej na stronach 11 - 14

ZGM TBS informuje

Najlepszy dzielnicowy Częstochowy. Konkurs!

Ruszył konkurs na „Najlepszego dzielnicowego Częstochowy”. Konkurs organizowany jest przez Komendę Miejską Policji w Częstochowie i ZGM TBS w Częstochowie pod patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy i potrwa do 31 stycznia 2024 r. Jego celem jest wyłonienie dzielnicowego, który w ocenie mieszkańców Częstochowy najlepiej wypełnia służbowe obowiązki.

Jednym z zadań stojących przed Policją jest budowanie i utrzymywanie więzi ze społeczeństwem. Istotna rola w tym zakresie przypada „policjantom pierwszego kontaktu”, którymi niewątpliwie są dzielnicowi. Dlatego Komenda Miejska

Policji w Częstochowie oraz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej TBS w Częstochowie ogłaszają „Konkurs na najlepszego dzielnicowego Częstochowy”. Celem konkursu jest promowanie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, zwiększanie zaufania do dzielnicowych oraz zachęcenie do zgłaszania im różnego rodzaju incydentów. Konkurs odbywa się w ramach programu Bezpieczna Częstochowa, a patronat nad wydarzeniem objął Krzysztof Matyjaszczyk – Prezydent Miasta Częstochowy.

Zwracamy się z prośbą do Państwa, aby wzięli Państwo udział w głosowaniu oraz wypełnili kwestionariusze. O zwycięstwie zadecyduje licz-

ba oddanych głosów na konkretnego kandydata. Głosowanie prowadzone będzie poprzez:

- oddanie głosu na dzielnicowego na kartach konkursowych;
- głosować można tylko na jednego z 20-tu dzielnicowych;
- głosujesz stawiając krzyżyk przy wybranej przez siebie sylwetce dzielnicowego;
- głos możesz oddać w Komendzie Miejskiej Policji oraz podległych Komisariatach Policji w Częstochowie, w oddziałach eksploatacji ZGM TBS oraz w miejskich instytucjach.

Poniżej sylwetki dzielnicowych biorących udział w konkursie.

	Stopień, imię i nazwisko	Jednostka	Rejon służbowy/ telefon służbowy	Główne założenia planu priorytetowego	Dodatkowe zasługi i osiągnięcia w służbie	Pasje zainteresowania, osiągnięcia pozasłużbowe
	Asp. sztab. Paweł Barwaniec	KP I	Rejon służbowy nr 4/ tel: 508 036 534	Przeciwdziałania kradzieżom.	W służbie z pasją realizuje zadania związane z profilaktyką.	- sport - podróże
	Mł. asp. Artur Perczak	KP I	Rejon służbowy nr 2/ tel: 508 036 535	Ograniczenie przestępstw i wykroczeń.	W trakcie służby wykazuje się dużą efektywnością realizując działania profilaktyczne.	- muzyka - sport
	Sierz. szt. Łukasz Bednarski	KP I	Rejon służbowy nr 12/ tel: 508 036 543	Ograniczenie przestępstw i wykroczeń w rejonie Rodzinnych Ogrodów Działkowych "Ceramika" Huculska w Częstochowie.	W służbie z pasją realizuje zadania związane z profilaktyką.	- sport - podróże - informatyka
	Asp. sztab. Dariusz Stasiak	KP I	Rejon służbowy nr 6/ tel: 508 036 536	Ograniczenie przestępstw i wykroczeń.	W trakcie służby wykazuje się dużą efektywnością.	- muzyka - sport
	St. asp. Piotr Sadowski	KP II	Rejon służbowy nr 15/ tel: 508 036 570	Przeciwdziałania kradzieżom.	Wielokrotnie wyznaczony do nagrody Komendanta Wojewódzkiego za zasługi w służbie.	- gra na gitarze - założyciel i lider zespołu „Joker Band” - zawodnik lokalnego klubu piłkarskiego
	Asp. Damian Zieliński	KP II	Rejon służbowy nr 16/ tel: 508 036 551	Przeciwdziałanie grupowaniu się małoletnich zagrożonych demoralizacją.	W służbie z pasją realizuje zadania związane z profilaktyką.	- nowoczesne technologie cyfrowe - pływanie
	Asp. Jarosław Ptak	KP II Cz-wa	Rejon służbowy nr 18/ tel: 508 036 560	Ograniczenie grupowania się osób zakłócających porządek publiczny.	W służbie z pasją realizuje zadania związane z profilaktyką.	- ogrodnictwo - łowiectwo - wędkarstwo
	Mł. asp. Janusz Zbień	KP II Cz-wa	Rejon służbowy nr 21/ tel: 508 036 550	Ograniczenie zdarzeń w kategoriach kradzież mienia, kradzież z włamaniem, uszkodzenie mienia.	W służbie z pasją realizuje zadania związane z profilaktyką.	- filipińskie sztuki walk - pływanie

	Asp. Tomasz Woźniak	KP III	Rejon służbowy nr 23/ tel: 508 036 561	Przeciwdziałanie wykroczeniom uciążliwym w obrębie sklepów z alkoholem.	W służbie z pasją realizuje zadania związane z profilaktyką.	- piłka nożna - podróże
	St. asp. Michał Wieleba	KP III	Rejon służbowy nr 31/ tel: 508 036 568	Przeciwdziałanie spożywaniu alkoholu w rejonie skwerów	W służbie z pasją realizuje zadania związane z profilaktyką.	- wędkarstwo - sport - podróże
	Mł. asp. Katarzyna Iwańska	KP III	Rejon służbowy nr 26/ tel: 508 036 580	Zapobieganie wykroczeniom w tym szczególnie uciążliwym Zapobieganie demoralizacji nieletnich.	W służbie z pasją realizuje zadania związane z profilaktyką.	- sport - literatura
	Sierż. szt. Rafał Kozłowski	KP III	Rejon służbowy nr 33/ tel: 604 422 708	Zapobieganie wykroczeniom w tym szczególnie uciążliwym Zapobieganie demoralizacji nieletnich.	W służbie i poza nią organizuje liczne działania profilaktyczne i informacyjne.	- sport - muzyka
	St. sierż. Mateusz Ściebura	KP IV	Rejon służbowy nr 38/ tel: 508 036 578	Zapobieganie wykroczeniom w tym szczególnie uciążliwym Zapobieganie demoralizacji nieletnich.	Uratował człowieka z płonącego budynku - nagrodzony przez Komendanta Głównego Policji	- sport - podróże
	Mł. asp. Maryla Warzecha	KP IV	Rejon służbowy nr 40/ 508 036 576	Ograniczenie przepisów dot. grupowania małoletnich w rejonie zagrożonym	W trakcie służby wykazuje się dużą efektywnością realizując działania profilaktyczne.	- motocykle - jazda konna
	Mł. asp. Damian Biernacki	KP V	Rejon służbowy nr 48/ tel: 508 036 587	Przeciwdziałanie zakłócenia ładu i porządku.	Uratował dziecko, które zakrzusiło się monetą.	- fotografia analogowa
	Sierż. sztab. Artur Mazur	KP V	Rejon służbowy nr 46/ tel: 508 036 586	Przeciwdziałanie zakłócenia ładu i porządku.	Uratował dziecko, które zakrzusiło się monetą.	- motoryzacja - sport
	Sierż. szt. Piotr Lewicki	KP V	Rejon służbowy nr 50/ tel: 508 036 590	Przeciwdziałanie zakłócenia ładu i porządku.	Realizuje liczne akcje profilaktyczne obejmując swoim zasięgiem dwa rejonu służbowe.	- motoryzacja - sport
	Asp. sztab. Sławomir Walaszczyk	KP VI	Rejon służbowy nr 57/ tel: 508 036 548	Ograniczenie wykroczeń szczególnie uciążliwych.	Zatrzymał wiele osób poszukiwanych, a dodatkowo świetnie realizuje działania profilaktyczne, spotkania z seniorami i młodzieżą.	- elektronika - rowery
	Mł. asp. Grzegorz Maciejewski	KP VI	Rejon służbowy nr 60/ tel: 508 036 546	Ograniczenie wykroczeń szczególnie uciążliwych.	Pomimo obsługi aż dwóch rejonów służbowych świetnie realizuje nałożone na niego zadania, dodatkowo organizując zajęcia profilaktyczne	- badminton- mistrz Polski w grze deblowej 2022r. II miejsce w grze Singiel w 2022 Mistrzostw Służb Mundurowych. 2023r. II miejsce w grze singlowej i III w grze deblowej Mistrzostw Polski Służb Mundurowych.
	St. asp. Kamil Dzioba	KP VI	Rejon służbowy nr 56/ tel: 508 036 607	Przeciwdziałanie zakłóceniu ładu i porządku / przeciwdziałanie oszustwom pod legendą na seniorach.	Realizuje liczne akcje profilaktyczne obejmując swoim zasięgiem dwa rejonu służbowe.	- sport

Czym żyje miasto

Noworoczne spotkanie prezydenta Częstochowy

W Filharmonii Częstochowskiej podsumowano działania miejskiego samorządu oraz podziękowano tym, których praca przyczyniła się do rozwoju społeczności lokalnej.

Uroczyste spotkanie noworoczne odbyło się 15 stycznia. Wśród zaproszonych gości znaleźli się działacze i działaczki społeczne, przedstawiciele organizacji „trzeciego sektora”, reprezentanci środowiska sportowego, przedsiębiorców, mediów, pracownicy naukowo-dydaktyczni częstochowskich uczelni, dyrekcje szkół, kierownictwa miejskich instytucji i spółek.

Na spotkanie przyszli wszyscy zastępcy prezydenta Częstochowy – Jarosław Marszałek, Piotr Grzybowski, Ryszard Stefaniak i Bartłomiej Sabat. Z zaproszenia skorzystał też wiceminister zdrowia Wojciech Konieczny, przez wiele lat kierujący Miejskim Szpitalem Zespolonym. Był także wieloletni samorządowiec, były poseł i przewodniczący Rady Miasta Zdzisław Wolski. Samorząd wojewódzki

reprezentowali wiceprzewodniczący Sejmiku Śląskiego Stanisław Gmitruk oraz członek zarządu województwa Grzegorz Boski. Obecni byli częstochowscy radni; nie zabrakło najbliższych współpracowników prezydenta Krzysztofa Matyjaszczyka czy osób kierujących poszczególnymi wydziałami Urzędu Miasta.

Po powitaniu, wprowadzeniu sztandaru przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej i odegraniu hejnału Częstochowy nadszedł czas na modlitwę ekumeniczną, którą poprowadził ks. prałat dr Andrzej Kuliberda z udziałem o. Grzegorza Prusa z Sanktuarium Jasnogórskiego, ks. Adama Głajcara z parafii ewangelicko-augsburskiej oraz pastora Mariusza Cieślińskiego z Centrum Chrześcijańskiego „Słowo Wiary”.

Noworoczne spotkanie to okazja do symbolicznego podsumowania niedawnej przeszłości w miejskim samorządzie, a zarazem naszkicowania zamierzeń na najbliższą przyszłość. Tego rodzaju treści wypełniły słowo,

które do zebranych w Sali Koncertowej im. Wojciecha Kilara skierował prezydent Krzysztof Matyjaszczyk. Nie sposób było uciec od szerszego kontekstu wydarzeń roku 2023, a także wcześniejszych – wojny w Ukrainie, wynikającej z niej sytuacji uchodźczej oraz wypełnionej długimi okresami lockdownu pandemii.

– *Pomimo różnych przeciwności sumiennie pracowaliśmy na rzecz samorządu, co dostrzegły różne gremia i kapituły przyznające w ubiegłym roku nagrody oraz tytuły* – mówił m.in. prezydent Krzysztof Matyjaszczyk. – *Tu pozwolę sobie w skrócie wymienić najważniejsze* – „Samorządowy Lider Zarządzania”, „Skrzydła IT w Administracji”, „Grunt na Medal” czy „Przyjazny Samorząd”. W 2023 roku otrzymaliśmy również certyfikat potwierdzający wdrożenie Standardów obsługi inwestorów w samorządzie nadany przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu.

W podsumowaniu przedstawionym przez prezydenta nie brakło od-

niesień do największych inwestycji wypełniających zeszły rok – przebudowy odcinka DK-46, budowy nowej siedziby przedszkola przy ul. Osada Młyńska czy termomodernizacji jednej z najstarszych lokalnych szkół, czyli Technicznych Zakładów Naukowych.

Prezydent Krzysztof Matyjaszczyk wraz z przewodniczącym Rady Miasta Zbigniewem Niesmacznym wręczyli medale „Merentibus”, nagrody za działalność wpisującą się w strategiczne miejskie programy oraz za poświęcone Częstochowie prace naukowe. Wręczono także medale za zasługi dla Województwa Śląskiego.

Artystyczną część wieczoru wypełniły piosenki o miłości przy akompaniamencie Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Częstochowskiej. A na sam finał zaplanowano poczęstunek we Foyer im. Ireneusza Kozery.

W galerii: spotkanie noworoczne w Filharmonii Częstochowskiej 15 stycznia 2024 roku

informator

bezpłatny informator **Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej TBS** w Częstochowie

ukazuje się od 2015 roku

ZDROWIE
dodatek specjalny

www.zgm-tbs.czest.pl

Programy zdrowotne miasta Częstochowy

Ponad 100 tysięcy częstochowianek i częstochowian skorzystało z badań, zabiegów i szczepień oferowanych w ramach programów zdrowotnych finansowanych przez samorząd w ostatnich latach.

Ochrona zdrowia i funkcjonowanie placówek służby zdrowia jest finansowane głównie ze środków krajowych – w ramach kontraktów poszczególnych jednostek z Narodowym Funduszem Zdrowia. Oczywiście spory udział w rynku zdrowotnym mają także świadczenia prywatne, z których wielu Polaków – m.in. z uwagi na niedomogi publicznej służby zdrowia – jest ciągle zmuszonych korzystać.

Swoje zadania w dbaniu o zdrowie swoich mieszkańców mają także samorządy. Wspierają placówki zdrowotne, dla których są organem założycielskim, poprzez zakupy sprzętu medycznego, remonty czy inwestycje podnoszące jakość usług i komfort pobytu np. w samorządowych szpitalach. Niestety są zmuszone także pokrywać straty szpitali, wynikające głównie ze zbyt niskich kontraktów z NFZ. Tak jest w Częstochowie w przypadku Miejskiego Szpitala

Zespolonego.

Innym ważnym obszarem działań samorządu jest realizacja lokalnych programów zdrowotnych i profilaktycznych. Zarówno w minionych latach, jak i obecnie z reguły odpowiadają one na potrzeby mieszkańców w tych obszarach, w których brakuje programów krajowych lub oferta bezpłatnych szczepień, badań czy prozdrowotnych zabiegów jest niewystarczająca w stosunku do realnego społecznego zapotrzebowania.

Częstochowa od lat prowadzi szereg miejskich programów zdrowotnych, które wpływają pozytywnie nie tylko na zdrowie mieszkank i mieszkańców, ale także na ich edukację i poprawę świadomości w zakresie profilaktyki zdrowotnej. Są one kierowane do różnych grup wiekowych.

Warto przypomnieć najważniejsze inicjatywy władz miasta w tym zakresie realizowane obecnie, a także efekty kilku programów, które samorząd prowadził w minionej dekadzie.

DLA DZIECI

Badania przesiewowe słuchu przeznaczone są dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych z terenu Częstochowy. Dotychczas (w latach 2013-2023, z przerwą w czasie epidemii) przebadano już ponad 11,6 tys. dzieci, z czego około 25% skierowano do dalszej diagnostyki w celu leczenia zaburzeń słuchu.

Program każdorazowo zakłada m.in.: kampanię informacyjną, edukację zdrowotną rodziców, badania obejmujące: otoskopowanie uszu, badanie słuchu audiometrem PA5 i dźwiękami LINGA, a także przygotowanie informacji dla rodziców dotyczącej wyników badań.

Celem profilaktyki stomatologicznej dla uczniów klas II szkół podstawowych jest zapobieganie próchnicy zębów. W ramach programu prowadzonego od 2017 r. (także z epidemiczną przerwą) przebadano dotychczas ponad 3,5 tys. dzieci.

Tu również elementem programu jest kampania informacyjno-edukacyjna skierowana zarówno do rodziców, jak i uczniów. Drugoklasiści przechodzą przegląd, uczą się prawidłowo szczotkować zęby, które – w razie potrzeby – są lakowane. Rodzice dostają tzw. paszport uśmiechu dziec-

ka, w którym zapisywane są uwagi dotyczące ewentualnych problemów stomatologicznych.

Badania przesiewowe w kierunku wczesnego wykrywania autyzmu u dzieci są prowadzone od 2019 r. Dotychczas przebadano 539 dzieci w wieku od 18. do 35. miesiąca życia, z czego do etapu specjalistycznego (pogłębiona diagnostyka kliniczna) skierowano 14% dzieci. Badaniom towarzyszą działania informacyjne i edukacyjne skierowane do rodziców i opiekunów prawnych.

Program profilaktycznych szczepień dzieci przeciwko pneumokokom był realizowany przez miasto wtedy, kiedy szczepienia nie były oferowane i refundowane na poziomie krajowym. W latach 2013-2018 udało się zaszczepić ponad 3,6 tys. dzieci w wieku od 24 do 35 miesiąca (czyli w trzecim roku życia), które nie zostały wcześniej uodpornione przeciwko inwazyjnej chorobie pneumokokowej.

Korekcja wad postawy była dedykowana uczniom klas III i IV szkół podstawowych. W okresie od 2011 do 2014 roku przebadano ponad 4 tys. dzieci, przy czym aż u 83% z nich stwierdzono nieprawidłowości w zakresie złej postawy i skrzywienia krę-

gosłupa. Oprócz profilaktycznych badań przesiewowych wykonywanych przez lekarza specjalistę na terenie szkoły, ukierunkowanych na wykrycie wad postawy u dzieci, program zakładał także działania edukacyjne oraz gimnastykę profilaktyczną dla jego uczestników.

Bardzo ważną miejską inicjatywą był program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV, realizowany w latach 2014-2019. Szczepieniami objęto blisko 3,8 tysiąca 12-letnich dziewczynek, które przeszły kwalifikację lekarską i których rodzice wyrazili zgodę na szczepienie. Edukacją zdrowotną objęto całe roczniki 12-letnich dzieci – zarówno dziewczynki, jak i chłopcy.

Efekt programu profilaktyki i wczesnej diagnostyki astmy oraz

chorób alergologicznych u dzieci to przebadanie blisko 1,5 tys. uczniów z klas 1-6 szkół podstawowych, z czego około 35% skierowano do etapu diagnostycznego. Badania prowadzone w latach 2015-2019 kierowane było do dzieci, nie będących pacjentami poradni alergologicznej lub pulmonologicznej. W ramach programu przeprowadzono ankietę przesiewową na temat występowania astmy i chorób alergicznych u dzieci (opartą na międzynarodowym wzorcu ankiety ISAAC wraz z opracowaniem wyników), a także kwestionariusz badający jakość życia u osób z astmą. Uczniowie odbywali konsultacje u alergologa oraz pulmonologa. Przeprowadzono też badania diagnostyczne dostosowane do ich indywidualnych potrzeb zdrowotnych.

DLA OSÓB DOROSŁYCH

Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców Częstochowy to program realizowany od 2012 roku. Od tego czasu z miejskim dofinansowaniem wykonano 314 procedur zapłodnienia pozaustrojowego, a do końcówki 2023 r. urodziło się 78 dzieci (40 dziewczynek oraz 38 chłopców), w tym 8 par bliźniaków. Więcej o szczegółach programu w rozmowie z prezydentem Krzysztofem Matyjaszczykiem.

Wczesne wykrywanie nowotworów złośliwych w rodzinach wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego ryzyka zachorowania na raka piersi i raka jajnika - badanie genetyczne BRCA 1 jest realizowane w ramach programu zdrowotnego od 2016 r. Do tej pory wykonano w jego ramach 1133 badania genetyczne. Są one kierowane do kobiet z grup ryzyka w wieku od 25 do 50 lat, u których w rodzinie występowały przypadki zachorowań na raka piersi przed 40. rokiem życia, stwierdzono nowotwór u co najmniej 2 osób lub mnogie zachorowania na raka jajnika lub piersi. Badania objęły także kobiety: stosujące antykoncepcję hormonalną lub hormonalną terapię zastępczą, u których w rodzinie zdarzały się przypadki zachorowań na raka piersi lub jajnika; zamierzające stosować antykoncepcję hormonalną, jeżeli pojawiły się u nich jakiegokolwiek zmiany w piersiach lub jajnikach, a także mające jakiegokolwiek zmiany w piersiach lub jajnikach, u których w rodzinie odnotowano przypadki zachorowań na raka. Oprócz konsultacji lekarskich wraz z przeprowadzeniem ankiety kwalifikującej do wykonania badania BRCA1 oraz samych badań, uczestniczki programu mogły skorzystać także z konsultacji psychologicznej.

W ramach diagnostyki włóknienia i marskości wątroby w grupie chorych na cukrzycę i stany przedcukrzycowe zagrożonych niealkoholową stłuszczeniową chorobą wątroby (NAFLD) przebadano dotychczas 154 osoby, a dla 11% z nich wykonano wysokospecjalistyczne badania. Osoby zakwalifikowane przeszły badania elastografii wątroby metodą Transient Elastografy, a następnie odbyły konsultacje lekarskie wraz z określeniem ewentualnej potrzeby dalszego leczenia. Program realizowany jest od 2022 roku.

Program profilaktycznych szczepień przeciwko pneumokokom dla osób 55+ też jest realizowany od 2022 r. Mogą z nich skorzystać mieszkańcy, którzy nie byli dotychczas szczepieni przeciwko pneumokokom po przejściu kwalifikacji w celu wykluczenia ewentualnych przeciwwskazań wraz z

edukacją zdrowotną dotyczącą zapobiegania zakażeniom pneumokokowym. Dotychczas ze szczepień w wybranych do realizacji programu przychodniach lekarskich skorzystało 345 osób.

Zanim powstały w tym zakresie programy krajowe miasto prowadziło w latach 2011-13 **program profilaktyki chorób nowotworowych w kierunku raka prostaty**. Przebadano blisko 900 osób, do dalszej diagnostyki kierując około 7% .

W tym okresie realizowany był także miejski **program profilaktyki chorób nowotworowych w kierunku raka jelita grubego**. Badania przeszły 922 osoby, z czego na badanie kolonoskopii skierowano ok. 5,5% przebadanych osób, a na wysokospecjalistyczną diagnostykę ok. 3,8% uczestników programu.

Od 2017 do 2021 r. działał w mieście **program wczesnego wykrywania cukrzycy typu II**. Jego adresatami programu były osoby w wieku 40-60 lat, które - po przeprowadzeniu ankiety - przechodziły konsultację lekarską wstępnie kwalifikującą do dalszych badań diagnostycznych. Oprócz tych badań zorganizowane zostały warsztaty z lekarzem i dietetykiem dedykowane osobom z zespołem metabolicznym, świeżo rozpoznaną cukrzycą lub stanem przedcukrzycowym. W ramach programu przebadano blisko 800 osób, u 54% z nich wykryto zespół metaboliczny, a u 1% - cukrzycę.

DLA SENIORÓW

Rekordowe statystyki dotyczą programu **szczepień przeciw grypie dla osób powyżej 65. roku życia, dzieci do lat 18 chorych na schorzenia przewlekłe i nowotworowe, a także dzieci uczęszczających do częstochowskich przedszkoli**. Dotychczas w ramach programu zaszczepiono już blisko 23 tys. seniorek, seniorów i dzieci do lat 18, a także ponad 1,4 tys. przedszkolaków. Program realizowany jest od 2011 r.

Dużą popularnością cieszy się także **program rehabilitacji i wspierania aktywności ruchowej seniorów**. Mogą z niego korzystać mieszkańcy miasta Częstochowy powyżej 65. roku życia posiadający aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności związanej z narządem ruchu. Program zapewnia m.in. 10-dniowy cykl 30 zabiegów fizjoterapeutycznych. Od 2013 r. skorzystało z niego już ponad 6,5 tys. osób.

Seniorzy byli także beneficjentami programu „Pogodna Jesień - Starzej się Zdrowiej”, realizowanego w latach 2014-2019, który w latach pandemii został zawieszony, ale w 2024 r. planowane jest jego wznowienie. Z zajęć w ramach programu skorzystało dotychczas prawie 40 tysięcy mieszkanki i mieszkańców miasta. W jego zakres wchodziła aktywizacja fizyczna poprzez zajęcia rekreacji ruchowej: aqua-aerobik, gimnastykę ogólnorozwojową, zumbę, ćwiczenia na zdrowy kręgosłup, zajęcia na basenie, rajdy piesze, nordic walking, a

także spotkania edukacyjne, prelekcje, warsztaty i seminaria dotyczące zdrowego oraz aktywnego stylu życia.

W ramach programu profilaktyki dla osób „trzeciego i czwartego wieku” przebadano 1235 osób, z czego do etapu specjalistycznego skierowano ok. 25 % osób. Program realizowany w latach 2016-19 był dedykowany osobom powyżej 60. roku życia. Polegał na wdrożeniu wczesnego leczenia niezdiagnozowanych dotychczas chorób przewlekłych, przeprowadzenie badań diagnostycznych, dokonanie oceny sprawności psychofizycznej, interpretacji wyników oraz skierowania do dalszej

diagnostyki tych uczestników programu, u których stwierdzono niesprawność ruchową, wraz z zakwalifikowaniem ich do udziału w programie rehabilitacyjnym.

Szczegółowych informacji o prowadzonych przez miasto programach zdrowotnych i profilaktycznych udziela Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy, można je także znaleźć w portalu miejskim www.czestochowa.pl oraz w przychodniach i jednostkach realizujących poszczególne badania, zabiegi i szczepienia, zlecane przez miasto.

In vitro – parom pragnącym dziecka trzeba pomóc

Rozmowa z prezydentem Częstochowy Krzysztofem Matyjaszczykiem

- Częstochowa była pierwszym miastem, które zdecydowało się dofinansować zabiegi zapłodnienia pozaustrojowego metodą in vitro. Co skłoniło Pana wówczas do podjęcia takiej inicjatywy i stworzenia pionierskiego w skali kraju programu zdrowotnego, który zaczął działać już w 2012 r.?

- Jak wynika z wielu doniesień, wiele polskich, a więc także częstochowskich par ma problemy z doczekaniem się na własne dziecko. Rozmawiałem o tych potrzebach z naszymi mieszkankami i mieszkańcami, poznałem też pary, które były zainteresowane metodą in vitro, dającą szansę na rodzicielstwo. Często przeszkodą były kwestie finansowe. Pomyślałem więc, że trzeba spróbować im pomóc. Powstał program, dzięki któremu uznana i powszechnie już na świecie stosowana medyczna procedura in vitro, mogła zostać dofinansowana z budżetu miasta. Nie były dla mnie istotne trwające do dziś spory światopoglądowe, chodziło po prostu o wsparcie osób, które poddały się już leczeniu niepłodności i in vitro było dla nich praktycznie ostatnią szansą na własne dziecko. Byłem pewien, że z tej możliwości skorzystają ci, którzy są na to zdecydowani, a poza tym zostaną do procedury in vitro zakwalifikowani przez kliniki stosujące odpowiednie standardy i mające doświadczenie w tego typu działaniach.

- Oponenci zarzucali wówczas Panu, że trudno mówić w tym wypadku o programie zdrowotnym, bo tak naprawdę in vitro nie jest leczeniem bezpłodności, tylko zapłodnieniem pozaustrojowym...

- To nieporozumienie. In vitro jest procedurą medyczną, a metody leczenia bywają przecież różne. W ludzkim organizmie nie wszystko da się w naturalny sposób wyleczyć czy naprawić, często współczesna medycyna musi się wspomóc np. poprzez zastosowanie implantu, rozrusznika, czy nawet przeszczepem danego organu. Liczy się pozytywny dla zdrowia i życia efekt. Jeżeli skutkiem takiego wsparcia ze strony samorządu jest nowe życie i dziecko dające szczęście rodzicom oraz ich bliskim, to trudno podważać jego sensowność jako inicjatywy prozdrowotnej i prorodzinnej. Poza tym nasz program niejednokrotnie, bo mieliśmy już kilka jego edycji, musiał przejść wszelkie niezbędne procedury prawne, potwierdzające jego legalność i zasadność.

- Jak Pan ocenia dotychczasowe efekty miejskiego programu in vitro?

- Absolutnie pozytywnie, tym bardziej, że miałem okazję spotkać się ze zdecydowaną większością par, którym udało się doczekać dziecka lub dzieci (bo urodziło się całkiem sporo bliźniaków) w jego efekcie. M.in. dzięki temu, że częstochowska firma Deltim funduje – właściwie od początku działania programu – wózki dla wszystkich małych częstochowianek i częstochowian, którzy przyszli na świat po cięży będącej efektem udanej procedury in vitro z miejskim dofinansowaniem. Wszyscy, którzy mają wątpliwości dotyczące potrzeby wsparcia par szukających szansy na własne dziecko dzięki metodzie in vitro powinni posłuchać tych, którym się udało. Zrozumieć jaką drogę musieli przejść, ile wysiłków, starań i niepokoju ich to kosztowało, zobaczyć ich wielką radość z wyczekiwanego dziecka, o które wytrwale i konsekwentnie się starali. Mam nadzieję, że przyjdzie w Polsce taki czas, kiedy żadni rodzice dzieci z in vitro nie będą musieli myśleć o tym, jak oceni ich dalsza rodzina, otoczenie czy znajomi w kontekście metody poczęcia. Tym rodzinom należy się powszechne wsparcie, a dzieci powinny być otoczone miłością i opieką. Podsumowując dotychczasowe efekty programu dodam, że przez te lata mieliśmy blisko 400 wniosków, po medycznej weryfikacji pary przeszły ponad 300 procedur, urodziło się 78 dzieci, a kilka kolejnych jest w drodze. Koszty są bardzo umiarkowane i nie obciążają znanym napięciem ostatnio miejskiego budżetu. Do tej pory na dofinansowanie do zabiegów in vitro wydaliśmy łącznie niespełna 1,5 mln zł.

- Proszę przypomnieć warunki udziału w miejskim programie...

- Wsparcie mogą otrzymać pary, które nie mogą doczekać się potomstwa, poddały się wcześniej leczeniu, które zakończyło się niepowodzeniem lub posiadają bezpośrednie wskazania do zapłodnienia pozaustrojowego. Są w związku małżeńskim lub partnerskim i oczywiście... mieszkają w Częstochowie. Wiek kobiety powinien mieścić się w przedziale od 20 do 40 lat, przy czym w przypadku wysokiego odpowiedniego stężenia AMH możliwe jest przeprowadzenia procedury u pacjentek w wieku do 42 lat. Wszystkie pary, które zgłoszą swój akces, są kwalifikowane do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego przez jednego z wyłonionych realizatorów programu, zgodnie z wytycznymi Polskiego Towarzystwa Medycyny Rozrodu. Oczywiście wszystkim uczestnikom przysługuje prawo rezygnacji w każdej chwili. Dofinansowanie – dotychczas w wysokości 5 tys. zł - przysługuje do jednej procedury in vitro. Nabór do programu Wydział Zdrowia Urzędu Miasta organizuje co roku w pierwszym kwartale.

- Jak ocenia Pan fakt, że obecna koalicja rządząca wprowadziła ustawę umożliwiającą dofinansowanie do in vitro z publicznych środków krajowych od czerwca 2024 r.?

- Poprzedni rząd zawiesił niestety szybko realizację ministerialnego programu, którego twórcy skorzystali m.in. z naszych doświadczeń we wprowadzaniu wsparcia dla par starających się o dziecko, więc ta ustawa to dobra decyzja. Otwiera szanse skorzystania z metody in vitro przez małżeństwa i pary z całej Polski, w tym także pochodzących z małych miejscowości. Zwiększa też możliwości dla częstochowianek i częstochowian. Daje perspektywy poprawy bilansu demograficznego i zwiększenia liczby urodzin w naszym kraju. Oprócz tego ustawowa regulacja to szansa na szerszą edukację i przełamanie fałszywych stereotypów w myśleniu o in vitro, obecnych jeszcze w części naszego społeczeństwa.

Czym żyje miasto

W mrozy służby miejskie niosą wsparcie potrzebującym

Styczeniowe noce były kolejną w tym sezonie odsłoną akcji „Zima”, realizowanej przez Partnerstwo Lokalne na rzecz przeciwdziałania bezdomności. Działania będą trwać.

Pierwsza w tym roku kalendarzowym wspólna akcja strażników miejskich i streetworkerów miała miejsce w nocy z 7 na 8 stycznia. Na mapie objazdu było 36 lokalizacji – zastano w nich 45 osób. Patrole były wyposa-

żone w gorącą zupę, herbatę, śpiwory i kołdry – tak, aby w miarę potrzeb przekazać je potrzebującym, którzy informowani byli też o możliwości skorzystania z ogrzewalni, jadłodajni oraz placówek całodobowych. Posiłki otrzymały wszystkie napotkane osoby, a z nich – także kołdry.

W kolejną noc, z 8 na 9 stycznia, ponownie odbył się taki objazd – tym razem służby w 39 miejscach napotkali 54 osoby. Wydano im 54 porcje gorącej żywności i herbaty oraz 3 kołdry i 3 śpiwory.

Takie działania będą kontynuowane także podczas kolejnych mroźnych nocy. Częstotliwość i zakres objazdów są na bieżąco uzgadniane ze służbami – Strażą Miejską, streetworkerami oraz organizacjami pozarządowymi. Rekomendacje partnerów są podsta-

wą planowania działań i ich koordynacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Akcja „Zima” jest organizowana przez Partnerstwo Lokalne na rzecz przeciwdziałania bezdomności na terenie Gminy Miasta Częstochowy, a koordynowana przez MOPS. Gorący posiłek przygotowuje Fundacja Chrześcijańska „Adullam”, a w skład patroli – oprócz strażników miejskich – wchodzi streetworkerzy z Caritas Archidiecezji Częstochowskiej oraz Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy „AGAPE”.

Przy mroźnej aurze należy zwracać szczególną uwagę na sytuację osób w kryzysie bezdomności oraz wszystkich innych przebywających na zewnątrz, które mogą wymagać wsparcia i pomocy.

W razie potrzeby natychmiast informujemy służby – Straż Miejską (tel. 986), Sekcję ds. Przeciwdziałania Bezdomności MOPS (tel. 34 324 38 22) – lub dzwońmy pod ogólnopolski numer alarmowy 112.

Ogrzewalnia miejska przy ul. Sikorskiego 78a działa całodobowo – osoby potrzebujące mogą udać się tam w każdej chwili.

Warto podkreślić, że działania na rzecz bezdomnych co roku prowadzi także ZGM TBS w Częstochowie. Pracownicy spółki wspólnie z policjantami kontrolują miejsca, w których potencjalnie mogą przebywać osoby bezdomne.

*na bazie informacji
MOPS i Straży Miejskiej
na zdjęciu: wspólny patrol służb*

Fundacja Chrześcijańska „Adullam”

Kilogramy ubrań = Kilogramy dobra

Ogromnym sukcesem zakończyła się zbiórka odzieży, którą zorganizowali Zakład Gospodarki Mieszkaniowej ZGM „TBS” Sp. z o.o. oraz Fundacja Chrześcijańska „Adullam”, współdziałający w ramach Partnerstwa na Rzecz Aktywności Lokalnej „Stare Miasto – Nowe Życie”.

Pomysł zrodził się z potrzeby chwili i wspólnej rozmowy. „W zasadzie kilka minut rozmowy z prezesem częstochowskiego ZGM „TBS” Pawłem Koniecznym wystarczyło, aby spontaniczna myśl o zorganizowaniu zbiórki ubrań dla najbardziej potrzebujących stała się faktem” – wyjaśnia Elżbieta Ferenc, prezes Fundacji Chrześcijańskiej „Adullam”.

Prowadzenie magazynu odzieży jest jednym z

podstawowych i stałych działań fundacji. Oznacza to, że do magazynu można przez 6 dni w tygodniu przywozić ubrania, zabawki i drobny sprzęt AGD. W okresie zimowym, gdy potrzebujących docierających do fundacyjnego magazynu odzieży jest więcej, pojawia się potrzeba intensyfikowania tych działań. Gdy na dworze mróz i wilgoć, na wagę złota jest każda ciepła kurtka, para butów i grube swetry.

Od pięciu lat zasoby fundacyjnego magazynu wspiera radna miasta Częstochowy Ewa Lewandowska, która w listopadzie organizuje akcję „Ubierz w kurtkę bezdomnego”. Częstochowianki i częstochowianie przekazują wtedy zimowe kurtki, swetry, obuwie, czapki i szaliki. Warunki życia

w zimie osób w kryzysie bezdomności, ludzi starszych, samotnych i schorowanych, bywają ekstremalnie trudne. W mieszkaniach bez sprawnego ogrzewania (a czasem jego zupełnie pozbawionych) największe ciepło dają warstwy ubrań, które osoby potrzebujące bezpłatnie otrzymały z magazynu odzieży fundacji „Adullam”.

Dodatkowa, grudniowa zbiórka, na rzecz której ZGM udostępnił budynek „Konduktorowni” okazała się trafionym pomysłem. „Naprawdę nie wiem, jak dziękować tym wszystkim, którzy dostarczyli czyste, pachnące i posegregowane ubrania. To niezmiernie ważne, aby naszych podopiecznych traktować godnie. Wielu z nich doświadczyło bardzo trudnych sytuacji w życiu i nie nam oceniać ich wybory życiowe, ale z pewnością to są ludzie, którzy zasługują na szacunek. Tak jak każdy z nas” – dodaje Elżbieta Ferenc.

Czystą, nieuszkodzoną odzież można przekazywać do siedziby Fundacji Chrześcijańskiej „Adullam” przy ulicy Krakowskiej 34 nie tylko w formie akcyjnej, ale i przez cały rok od poniedziałku do piątku w godzinach od 10.00 do 17.00, a w soboty od godziny 13.00 do 15.00 (z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy).

W tym przypadku miłość można liczyć w kilogramach!

Trzy filary rozwoju: gospodarczy, społeczny i środowiskowy – czy istnieją razem?

Czy wiesz, że jeszcze kilka dekad temu uznawano, że rozwój i ochrona środowiska to pojęcia, które nie są ze sobą powiązane. Aktualnie nastąpiła gwałtowna zmiana postrzegania kwestii zrównoważonego rozwoju i ładu korporacyjnego. Wzrost i rozwój biznesowy muszą następować przy jednoczesnym działaniu na rzecz społeczeństwa i ochronie zasobów naturalnych. I o tym należy pamiętać.

Zaplanowanie zrównoważonego rozwoju staje się coraz bardziej istotne, aby zapewnić przewagę konkurencyjną przedsiębiorstwa zgodnie ze zmieniającym się otoczeniem rynkowym, prawnym, środowiskowym, społecznym, a także wypełnić obowiązki prawne i rynkowe związane ze światowymi trendami i politykami zrównoważonego rozwoju. Rekomendowaną strategią zrównoważonego rozwoju jest strategia zintegrowana łącząca w sobie strategię biznesową ze strategią odpowiedzialności społecznej i środowiskowej. Taka zintegrowana strategia powinna uwzględniać trzy filary rozwoju: gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Pozwala ona na dostosowanie się przedsiębiorstwa do nowych regulacji prawnych, które dotyczą wszystkie obszary zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa.

Tradycyjny industrialno-rynkowy paradygmat rozwoju, nie zapewniający rozwiązania kluczowych problemów ekonomicznych i społecznych globalizującego się świata zaczął być głośno kwestionowany, gdy dostrzeżono w latach sześćdziesiątych XX wieku uciążliwe, trudne do rozwiązania problemy ekologiczne, a nieco później niekorzystne zjawiska i skutki zmian klimatu. Było to przyczynką do pojawienia się koncepcji zrównoważonego rozwoju na przełomie lat 60. i 70. XX wieku (Adamowicz, s.161). Powstała ona w latach 80. XX w. Za jej twórców uważa się D. Pearce'a, E. Barbiera, A. Markandyę i R. Tumera (2013). W koncepcji rozwoju zrównoważonego – stwierdzają H. Komiyama i K. Takeuchi (2006) – silny nacisk został położony nie tylko na likwidację barier wzrostu, ubóstwa, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań, wzrost aktywów niematerialnych, ale również na ochronę środowiska oraz możliwość odnawiania zasobów, co ma szczególne znaczenie w nowych uwarunkowaniach globalnych.

Od czego się to zaczęło?

Podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Środowiska i Rozwoju (UN-CED) w Rio de Janeiro w 1992 roku opracowano globalny plan działania na rzecz zrównoważonego rozwoju Agenda21. Jest to kompleksowy dokument, który obejmuje szereg zaleceń dotyczących działań państw członkowskich w zakresie ochrony środowiska, społecznego podstępu i gospodarczego rozwoju. Następnie podpisano Porozumienie paryskie określające mianem drogi UE ku neutralności klimatycznej. Porozumienie to jest uzupełnieniem Agendy 2030 oraz Celu Zrównoważonego Rozwoju nr 13 dotyczącego zmian klimatycznych. Wyznacza społeczności międzynarodowej trzy cele:

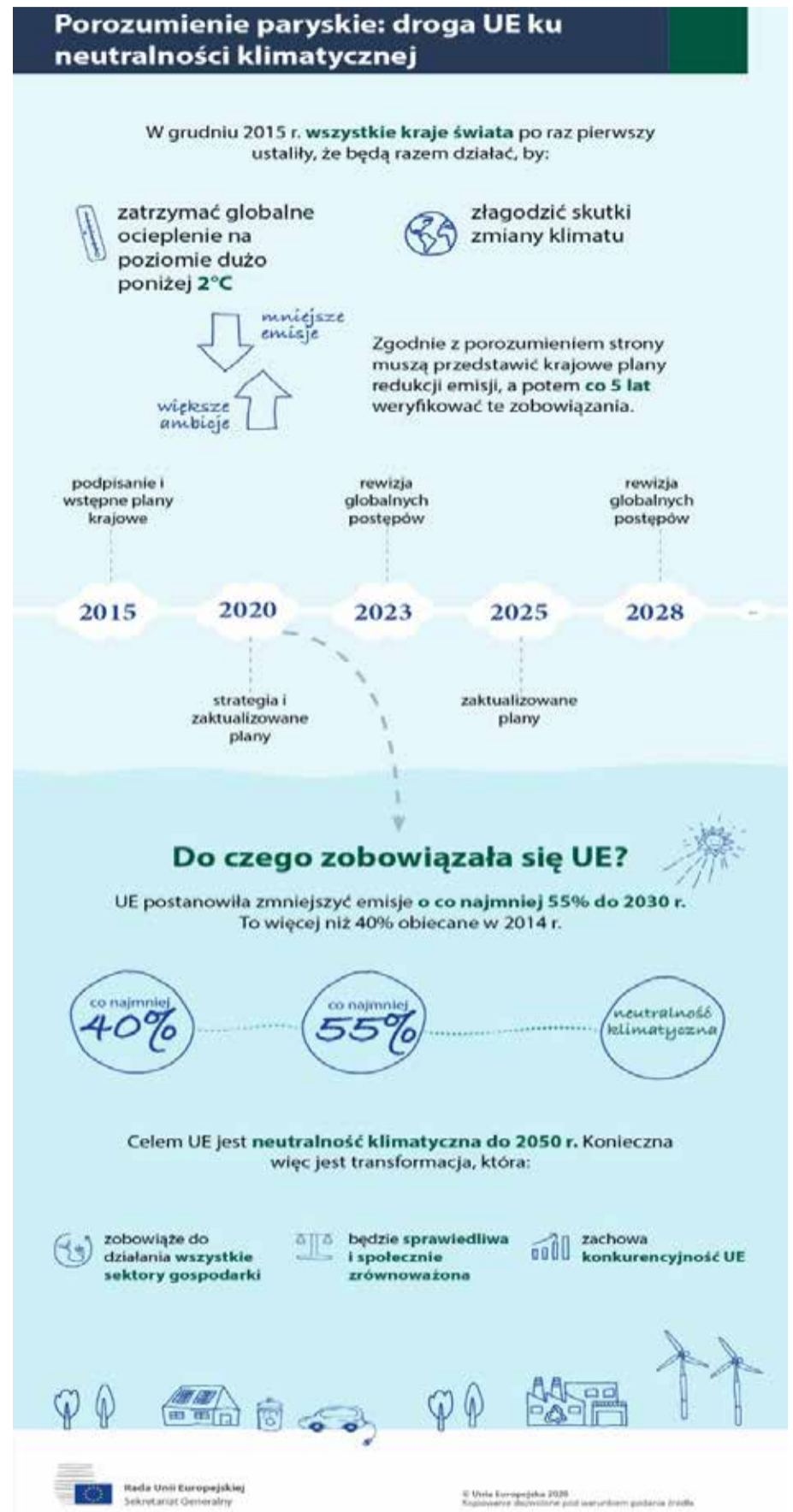
1. ograniczenie wzrostu średniej temperatury na ziemi,
2. przystosowanie się do negatywnych skutków zmian klimatycznych
3. oraz zapewnienie sposobów finansowania, które są zgodne z powyższymi wysiłkami.

Zrównoważony rozwój opiera się na dwóch podstawowych pojęciach: pojęciu „potrzeb”, w szczególności potrzeb najbiedniejszych na świecie, którym należy nadać najwyższy priorytet – stąd priorytet dla walki z ubóstwem oraz pojęciu „ograniczeń”, w tym wynikających ze zdolności środowiska, w tym zasobów, do zaspokojenia potrzeb obecnych i przyszłych przez stan techniki i organizacji społecznej. Przedsiębiorstwa, aby przetrwać i rozwijać się w coraz bardziej konkurencyjnym, a także odpowiedzialnym środowisku biznesowym, nie tylko powinny, ale są (lub będą) zobligowane do włączenia zrównoważonego rozwoju do swoich procesów decyzyjnych.

Organizacja musi odejść do wąskiego postrzegania strategii konkurencyjnej tylko w aspekcie ekonomicznym, ale uwzględnić także wspomnianą wcześniej trójwymiarową strategię działania, aby osiągać zyski ekonomiczne, środowiskowe, jak i społeczne.

Zrównoważony rozwój: jest to rozwój, który dąży do poprawy jakości życia oraz zapewnienia dobrobytu obecnego pokolenia, ale jednocześnie nie zagraża możliwościom zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń. Jest on możliwy do osiągnięcia wyłącznie poprzez zintegrowanie działań w zakresie rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska i sprawiedliwości społecznej. obecnego pokolenia, ale jednocześnie nie zagraża możliwościom zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń.

Adaptacja do zmian klimatu: dostosowanie społeczeństwa, a także gospodarki do aktualnych i przewidywanych zmian klimatu oraz ich skutków i konsekwencji

<https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/paris-agreement-eu/>

Przypisy:
 Adamowicz, M., (2022). "A green concept of economic growth and development". *Economic and Regional Studies*, 15(2), 158-180. <https://doi.org/10.2478/ers-2022-0011>
 Pearce, D., Markandya and A., Barbier, E. (2013). *Blueprint for a Green Economy*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315070223>
 Komiyama, H. and Takeuchi, K. (2006) "Sustainability Science: building a new discipline", *Sustainability Science*, No. 1.

<https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/paris-agreement-eu/>
<https://www.gov.pl/web/edukacja-ekologiczna/ochrona-klimatu-od-a-do-z-o-czym-powinienes-wiedziec>

Luiza Piersiala, Michał Dziadkiewicz, Judyta Kabus, Politechnika Częstochowska

Politechnika Częstochowska

Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) – co to takiego?

Gospodarka o obiegu zamkniętym to działania polegające na odpowiednim zarządzaniu surowcami, materiałami oraz produktami, tak aby jak najdłużej były wykorzystane w gospodarce. Jej celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i poziomu wykorzystania energii. Tworzy ona zamknięte pętle procesów, w których powstające odpady traktowane są jako surowce w kolejnych fazach produkcji.

Analizując piramidę wskaźników zrównoważonego rozwoju UE można wskazać, że cel 6, zadanie 6.3 zakłada do 2030 roku poprawić jakość wody poprzez redukcję zanieczyszczeń, likwidowanie wysypisk śmieci, ograniczenie stosowania szkodliwych substancji chemicznych i innych szkodliwych materiałów. A także zmniejszenie o 1/2 ilość nieoczyszczonych ścieków oraz znaczące podniesienie poziomu recyklingu i bezpiecznego ponownego użytkowania materiałów w skali globalnej.

Zasada 6R pomaga ratować środowisko

W ostatnim czasie jednym z pozy-

tywnych trendów stało się less waste, czyli ograniczanie powstawania odpadów oraz poszanowanie zasobów. Bardzo dobrze w ten trend wpisuje się myślenie przewodnia GOZ. Warto zacząć zwracać uwagę na to, co kupujemy i wyrzucamy, z pożytkiem dla środowiska i naszej kieszeni. Gospodarka o obiegu zamkniętym to model produkcji i konsumpcji, który polega na dzieleniu się, pożyczaniu, ponownym użyciu, naprawie, odnawianiu i recyklingu istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe. W ten sposób wydłuża się cykl życia produktów. W praktyce oznacza to ograniczenie odpadów do minimum. Kiedy cykl życia produktu dobiega końca, surowce i odpady, które z niego pochodzą, powinny zostać w gospodarce. Można je wykorzystać ponownie, tworząc w ten sposób dodatkową wartość.

Przykłady dobrych praktyk w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym.

Przedsiębiorstwem, które otrzymało w 2004 certyfikat systemu zarządzania środowiskowego ISO 14001

jest McDonald's. Od 2018 r. realizuje w Polsce globalną strategię, która zakłada działania na rzecz klimatu w wielu obszarach. Głównym celem jest ograniczenie wpływu na środowisko poprzez zamknięcie obiegu opakowań. Korzystają z energii z OZE. Wprowadzają i testują nowoczesne rozwiązania takie jak: rekuperatory ciepła, lampy UV, pompy ciepła czy zestawy fotowoltaiczne. Ich działania doprowadziły do:

- Redukcji plastikowych opakowań – obecnie 5% wszystkich opakowań.
- 70% wszystkich surowców wykorzystywanych do produkcji opakowań to papier.

Założeniem jest - globalnie do 2025 roku – korzystanie wyłącznie z opakowań wytworzonych z surowców odnawialnych, pochodzących z recyklingu lub ze źródeł certyfikowanych.

W wielu restauracjach prowadzony jest 24-godzinny monitoring online zużycia prądu. Specjalistyczne oprogramowanie pozwala sprawdzić przez internet żądane parametry i porównać dane np. ze zużyciem energii

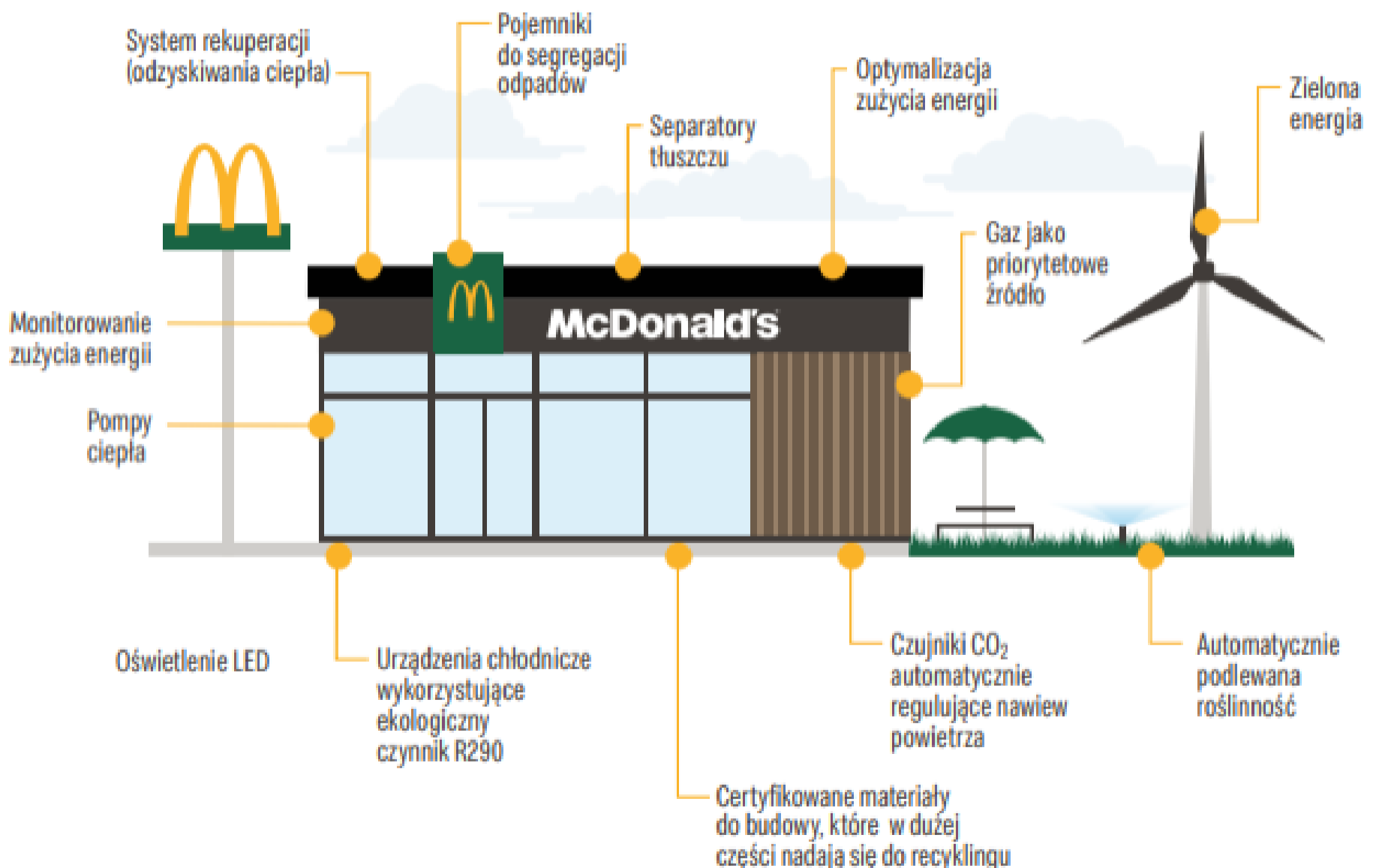
w poprzednim roku lub ze zużyciem energii w innej restauracji o podobnych parametrach budynku, poziomie sprzedaży itp. Dzięki systemowi, który działa zdalnie, osoba odpowiedzialna za jego kontrolę może zweryfikować czy urządzenia w restauracji zostały wyłączone na noc i czy nie zużywają energii bez potrzeby.

Dobra praktyka GOZ: energo-chłonne suszarki w toaletach są zastępowane ręcznikami papierowymi pochodzącymi z przetworzonych papierowych odpadów.

Luiza Piersiala, Michał Dziadkiewicz,
Judyta Kabus,
Politechnika Częstochowska

Źródło: <https://www.parp.gov.pl/goz#definicja>

Źródło: <https://mcdonalds.pl/raport-esg/> (05.12.2023).

informator

bezpłatny informator Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej TBS w Częstochowie

ukazuje się od 2015 roku

CGK

CO/GDZIE/KIEDY W CZĘSTOCHOWIE PORTAL KULTURALNY

www.zgm-tbs.czyst.pl

Człowiek roku 1934 - Alfred Franke

Zapisał się w pamięci częstochowian jako znakomity chirurg, naczelny lekarz szpitala Najświętszej Maryi Panny, działacz społeczny, sportowy oraz związków paramilitarnych i zrzeszających Ochotników Wojennych Armii Polskiej. W roku 1934 - głównie dzięki jego aktywności - oddano do użytku Ognisko Obrony Niepodległości przy ul. Pułaskiego.

Alfred Franke urodził się 10 grudnia 1895 r. w Częstochowie. Był synem Adolfa i Wandy ze Schleicherów. Ukończył dwuletnią szkołę Zofii Wigurowskiej, następnie gimnazjum polskie w Częstochowie. Od 1915 r. studiował medycynę w Uniwersytecie Warszawskim; dyplom lekarski otrzymał w 1922 r. Będąc studentem w latach 1918-20, jako ochotnik, walczył w obronie Lwowa oraz wojnie z Rosją bolszewicką.

Od 1923 r. pracował w Częstochowie w Szpitalu Najświętszej Maryi Panny (NMP), był też lekarzem Powiatowej Kasy Chorych (później Ubezpieczalnia Społeczna). W 1929 r. został ordynatorem oddziału męskiego szpitala. Franke współpracował z kliniką chirurgiczną Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz kliniką ortopedyczną w Wiedniu. Dzięki tym kontaktom wprowadzał do praktyki lekarskiej nowatorskie metody leczenia chirurgicznego. Z jego pomocy - jako lekarza konsultanta - korzystał Szpital Towarzystwa Dobroczyńności dla Żydów.

15 grudnia 1931 r. został zastępcą doktora Władysława Wrześniowskiego, naczelnego lekarza Szpitala Miejskiego NMP. Po jego przejściu na emeryturę, Franke w 1933 r. wygrał konkurs na stanowisko naczelnego ordynatora Szpitala Chirurgicznego NMP (zajmował je do sierpnia 1939 r.).

Pracował również w prywatnej lecznicy „Dom Zdrowia” (przy ul. Kościuszki 9a). Należał do sto-

warzyszeń zawodowych: Towarzystwa Lekarskiego Częstochowskiego oraz oddziału Związku Lekarzy Państwa Polskiego (zasiadał w jego zarządzie). W pierwszej połowie lat 30., podczas kryzysu gospodarczego, należał do Komitetu Niesienia Pomocy Bezrobotnym. Działał także w Polskim Czerwonym Krzyżu, był członkiem zarządu oraz wykładowcą na kursach dla pielęgniarek PCK.

W 1934 roku, głównie dzięki aktywności Frankego, doszło do otwarcia Ogniska Obrony Niepodległości przy ul. Pułaskiego 2 (obecnie 4/6). Znajdowały się tam sale gimnastyczne oraz siedziby związków sportowych i innych. W latach 1935-39 kierował oddziałem częstochowskim Związku Ochotników Wojennych Armii Polskiej (od czerwca 1939 r. Związku Ochotników Wojennych Wojska Polskiego). Był również członkiem Związku Rezerwistów Rzeczypospolitej oraz Związku Strzeleckiego.

Pod koniec sierpnia 1939 r. został objęty mobilizacją. W czasie wrześniowych walk znalazł się w Równem i jako podporucznik kierował szpitalem wojskowym. Po zajęciu tej miejscowości przez wojska radzieckie, Franke został wzięty do niewoli. Przechowywany był w zbiorowym obozie jenieckim w Szepietówce, następnie w Starobielsku.

Dalsze jego losy nie zostały wyjaśnione. Wymieniony jest wprawdzie na liście katyńskiej oficerów zgładzonych przez NKWD wiosną 1940 r., lecz według niezależnych od siebie, a wiarygodnych relacji dwóch świadków (którzy skontaktowali się po wojnie z rodziną Frankego) miał znajdować się w grupie kilkuset oficerów polskich wywiezionych na obszar koła podbiegunowego (Ziemia Franciszka Józefa). Tam w prymitywnych warunkach udzielał pomocy chirurgicznej, dokonując operacji narzę-

Dr. A. FRANKE

dziemi wykonanymi z kości. Po zakończeniu wojny podobno przebywał w obozie przejściowym w Archangielsku, gdzie - mimo uszkodzonej prawej dłoni - pomagał chorym w punkcie sanitarnym. Przepuszczalnie tam zmarł.

Symboliczna inskrypcja znajduje się na grobowcu rodziny Franke na cmentarzu ewangelicko-augsburskim w Warszawie. W Częstochowie, w kwietniu 2003 r. na ścianie kamienicy przy I Alei 14 (tzw. Domu Frankego) wmurowano tablicę poświęconą jego pamięci. Jego nazwisko widnieje również na Pomniku Katyńskim na cmentarzu Kule w Częstochowie.

dr Juliusz Sętowski

Urodziny genialnego skrzypka

Bronisław Huberman, 130 lat temu cudowne dziecko ze skrzypcami, 110 lat temu wirtuoz światowej sławy, a od 11 lat patron Filharmonii Częstochowskiej, miał 19 grudnia rocznicę urodzin. Już 141., bo przyszedł na świat w 1882 roku.

Zrobił to w Częstochowie, w rodzinie Jakuba i Aleksandry z domu

Goldman. I tu zaczynają się wątpliwości. Co do pochodzenia - mniejsze. Oto raz tylko, wiele lat później, mama Hubermanowa zwierzyła się teściowej syna, jakoby Bronis był dzieckiem Jana Zamoyskiego. Fakt, hrabia miał do małego Hubermana stosunek ojcowski wręcz, jednak pani Aleksandrze nie uwierzono, znana

była bowiem w rodzinie ze swych konfabulacji.

Wątpliwości co do miejsca urodzenia to już co innego. Są poważne. Owszem, sam skrzypek do dokumentów wpisywał Częstochowę i przyznawał się do swych częstochowskich korzeni. Problem w tym, że jego biograf Piotr Szalsza nie znalazł w miejskich

archiwach nawet śladu po Hubermanach. Do tego artysta dwukrotnie zmienił zdanie. Raz, w wywiadzie z 1904 r. wskazał Warszawę, innym razem, w jakichś księgach meldunkowych - Zamość.

Tak czy inaczej, Bronis miał trzy lata, gdy został warszawianinem. Jego ojciec, człowiek konfliktowy, stracił

w Częstochowie posadę nauczyciela muzyki i zdecydował, że poszuka jej w stolicy. Tam właśnie pięcioletni chłopiec jak zaczarowany słuchał skrzypiec podczas domowego koncertu u znajomych. Solista, student wiolinistyki, zwrócił uwagę na jego ręce i zaproponował rodzicom lekcje dla syna. O płacił je, kupując też Bronisiovi pierwszy instrument, kupiec i przemysłowiec Jerzy Szwarc.

I tak zaczęła się kariera cudownego dziecka. Już kilka lat później utrzymywało ono swą grą całą rodzinę, która bezwzględnie wykorzystywała jego talent. W roku 1892 uznała, że dalszy rozwój artystyczny syna trzeba powierzyć wybitnemu nauczycielowi. Wybór padł na Niemca Josefa Joachima. Dlatego w 1892 r. Hubermanowie przeprowadzili się do Berlina. Wtedy też hrabia Zamoyski ofiarował chłopcu skrzypce Stradivario; 14-latek grał na nich przed zachwyconym Johannesem Brahmem. Niestety, okazały się podróbką. Autentyczne Huberman kupił sobie sam, w 1911 r. Był to 200-letni instrument, dziś już legendarny.

Ukradziono go Hubermanowi dwukrotnie. Pierwszy raz w 1919 roku: złodziej wszedł do pokoju skrzypka w wiedeńskim hotelu przebrany za oficera. Złapano go po kilku dniach. Drugi raz miał miejsce w 1936 r. Amerykanin Julian Altman, muzyk

grywający po restauracjach, chciał mieć dobry instrument, a za namową matki zdecydował się na najlepszy. Wyniósł stradivariusa z garderoby Hubermana w nowojorskiej Carnegie Hall. Ukrywał instrument przez 50 lat – aż do śmierci. Wdowa po Altmanie zaniósła skrzypce do rzeczoznawcy... i tak wróciły na sale koncertowe. Choć nie do Hubermana. Wirtuoz już nie żył, a one same należały wtedy do firmy ubezpieczeniowej, która po kradzieży wypłaciła odszkodowanie.

Wróćmy do Hubermana. Rok po stracie stradivariusa uszkodził obie ręce w wypadku samolotowym. Do grania wrócił po dwuletniej rehabilitacji w Szwajcarii. Tam właśnie, w Corsier-sur-Vevey kupił dom, gdy w 1936 r., zaniepokojony poglądami i rosnącą siłą nazistów, wyjechał z Austrii i Niemiec. On sam był gorącym zwolennikiem zjednoczenia krajów europejskich. Popularyzował tę ideę przy okazji swych koncertów. W pierwszej połowie lat 30. napisał książkę „Vaterland Europa” - „Ojczyzna Europa”. Mieszkając w Austrii, angażował się w działalność międzynarodowego ruchu paneuropejskiego, który miał siedzibę w Wiedniu.

Jego wielkim dziełem jako społecznika było też założenie filharmonii izraelskiej. W 1936 r. zebrał grupę żydowskich muzyków, którzy wyjeżdżali do Palestyny w obawie

przed potężnym w Europie antysemityzmem. Powstała w ten sposób orkiestra debiutowała w Tel Awiwie pod dyrekcją samego Arturo Toscaniniego.

W 1940 r. Huberman wyjechał na kolejne tournée do USA. Pozostał w Stanach do końca wojny.

Zmarł po ciężkiej chorobie 16 czerwca 1947 r. Jest pochowany w Corsier-sur-Vevey. Akt zgonu podaje też miejsce jego urodzenia; w stosownej rubryce czytamy: Częstochowa.

Joanna Skiba
Fot. NACv

Świetni surferzy

Na ten powrót czekałem. St. City Surfers wrócili do grania i przy okazji wreszcie oficjalnie wydali płytę, która do tej pory krążyła tylko jako legenda.

No właśnie legenda. W tych kategoriach widzę ten przedziwny zespół. Zwykle opisuję tu kapelę z Częstochowy, ale czy rzeczywiście surfersi pochodzą z Częstochowy?

Więcej tu pytań niż odpowiedzi. Wiemy, że zespół oryginalnie tworzą Monica Saint na wokalu,

Luke Saint na basie, Gregory Saint na perkusji. Świeżym „nabytkiem” jest gitarzysta Matt Saint. Czy wspólne nazwisko wskazuje na pokrewieństwo? Czy to przypadkowa zbieżność nazwisk? Takich odpowiedzi nie otrzymujemy oficjalną drogą. Być może trzeba się cofnąć do 2006 roku i do okresu wakacji, kiedy święci surferzy spotkali się w Częstochowie i uformowali kapelę.

Od pierwszych numerów czuć było, że inspiracje Saintci zbierali daleko od Warty. Czuć było wpływ fal oceanów, które obijały się o nabrzeża Stanów Zjednoczonych. Fal, które kochali ci oryginalni surferzy ujarzmiający je w Kalifornii. Fal, które uformowały także nurt surf rocka, którego najbardziej znanym reprezentantem jest Beach Boys. Może gdzieś tam po tych plażach przechadzała się Monica Saint, może Luke Saint bywał w kalifornijskich klubach, a może Gregory nauczył się surf rocka pływając na desce. Może ich tam w ogóle nie było. Jednak przywieźli surf do Częstochowy i zmieszali go z rockabilly, dodając jeszcze większej zadziorności.

Dlaczego wylądowali właśnie tutaj? Nikt tego nie wie. Może zmylił ich Pacyfik wchodzący w skład lisinieckich zbiorników wodnych, choć tam, jak u Dawida Podsiadło, nie ma za dużo fal. I gdy zdążyli rozkochać w sobie nie tylko święte miasto,

ale i inne części kraju - na czele z samozwańczym królem TVN-u Kubą Wojewódzkim, który zaprosił ich do programu - zniknęli. W 2011 zagraли ostatni koncert i każdy z Saintów rozjechał się w innym kierunku świata. Tenże świat w międzyczasie musiał zatrzymać się na kilkanaście miesięcy, by święci surferzy doszli do wniosku, że warto się jedn ak spiknąć i wrócić do grania. Jak to zwykle bywa w tych wypadkach powrót poprzedziły zapewne nocne surfowanie po klubach i plażach, ale to tylko moja insynuacja. Ważne, że osiągnięto efekt i znów możemy się cieszyć z obecności St. City Surfers.

Ich powrót nie oznacza jednak jedynie prób i koncertów. Ten moment uświetniło wydanie pierwszej płyty. Na ich szczęście w tym roku rekord w oczekiwaniu na nowe piosenki pobiło The Beatles ze swoim „Now and Then” wydanym 50 lat po nagraniu. Tutaj album leżakował „jedynie” 14 lat. Wreszcie nakładem Saint Herring Records (przypadkowa świętość nazwy, chyba) ukazał się krążek zawierający dziewięć numerów na czele z największym hitem „Women with Gun”. To solidna dawka surfu, który potrafi bujać i potrafi przenosić na kalifornijskie plaże.

Brzmienie St. City Surfers jest unikalne, zadziorny wokół Monici Saint łączy się tu ze świetnie zagrąną warstwą instrumentalną. Całość brzmi

czasami jak materiał, który nie zgubił się w 2009 roku, tylko przynajmniej czterdzieści lat wcześniej. Moim cichym faworytem jest „Nobody to love”, ale równie dużym uczuciem darzę próby instrumentalne (jak „Jump Surf”) przypominające The Shadows po solidnej dawce sterydów. Całość tworzy spójną i nadal świeżą propozycję do posłuchania nie tylko na plaży.

Mało rzeczy w tym mijającym roku mnie tak ucieszyło, jak powrót St. City Surfers. 13 stycznia ekipa zagrała pierwszy koncert po przerwie w BywaSięTuiTam. Poza numerami z płyty zegrali też niesłyszane wcześniej kompozycje. Jestem pewien, że odnotowano tam najwyższą temperaturę tej zimy. Nie trzeba było zabierać tam desek surfingowych, energię wykorzystaliśmy pod sceną.

Kacper Kapsa
Fot. archiwum zespołu

Konstelacja wrocławskich artystów

Miejska Galeria Sztuki zainaugurowała nowy rok trzema naprawdę mocnymi propozycjami. Stawia na szkło, ceramikę i malarstwo, czyli „Qunszt”, „Kompleksy” i „Homo senties”. W sumie w czterech salach można zobaczyć prace dziesięciorga artystów, których łączy wrocławska ASP.

Otwierając w czwartkowy wieczór trzy nowe wystawy w Miejskiej Galerii Sztuki, Robert Jasiak, naczelnik miejskiego wydziału kultury i sportu podkreślił, że od teraz Wrocław będzie mu bliski nie tylko ze względu na twórczość literacką Marka Krajewskiego, ale i artystów, którzy postanowili zaprezentować się właśnie w Częstochowie. – *Każdy zostawił coś nie tylko w moim sercu, ale myślę, że też każdego, kto będzie te wystawy oglądał* – mówił.

I coś w tym jest. Zaznaczmy od razu, że dziesięcioro artystów, którzy prezentują swoją twórczość w czterech salach instytucji, łączy nie tylko miasto i przestrzeń wystawiennicza, ale też sztuka. I to on pisany przez q stał się nazwą pierwszej z nowych wystaw. Mowa o ekspozycji zbiorowej „Qunszt. Ceramika i szkło”.

Kunszt w białych rękawiczkach

Swoją twórczość prezentuje tu ośmiu autorów, pracowników Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we

Wrocławiu. – Artyści sami zaaranżowali tę ekspozycję, tworząc jej autorskie strefy, autonomiczne, a jednocześnie niesłychanie harmonijne, bo cała ta wystawa składa się w fantastyczną całość – mówiła Joanna Matyja, która z ramienia MGS prowadziła wydarzenie.

Przemysław Lasak, który jest pomysłodawcą wydarzenia (swoją indywidualną wystawę „Podział” prezentował w Częstochowie w 2020 r.), zaprosił do udziału przyjaciół – Krzysztofa Rozpondek, Łukasza Karkoszkę, Mirosława Kocińskiego, Kazimierza Pawlaka, Stanisława Sobotę, Macieja Zaborskiego i Wojciecha Peszkę. Każdy z obecnych miał na prawej dłoni białą rękawiczkę z symbolem „Q”. Nie tylko ja zastanawiałam się nad tym, co się pod tym kryje. Zagadkę rozwiązał właśnie Lasak: Mimo że każdy z nas kroczy inną, swoją drogą twórczą, to najważniejszym priorytetem jest sztuka, bo od sztuki zaczyna się wszystko. Mamy więc dziś znak „Q” i jeśli tak samo, jak my uważacie, że sztuka to początek sztuki, zapraszamy do solidaryzowania się z nami i mamy zestaw rękawiczek. Chętnych by je założyć było naprawdę wielu (sama zachowałam sobie jedną na pamiątkę).

W imieniu artystycznego zespołu głos zabrał też Krzysztof Rozpondek. – *Jesteśmy związani z wydziałem ceramiki*

i szkła. Te dwa materiały są w pewien sposób tożsame, bo w obu przypadkach wymagają obróbki wysokotemperaturowej na danym etapie realizacyjnym, z drugiej strony są bardzo różne. Trwałe, odporne na cały szereg czynników, ale też delikatne, kruche. Od publiczności, od odbiorców, kolekcjonerów wymagają pieczołowitości, ostrożności, a od autorów – rzetelnej pracy i określonych kompetencji. Tutaj nie wystarczy wyobraźnia, wizja. To, co chcemy wyrazić, wyrażamy poprzez kompletny warsztat bazujący na istocie materiału – mówił. – Nie czujemy się kimś wyjątkowym, każdy z państwa też zechce może uprawiać szkło i ceramikę, jednak nie można tego zrobić z dnia na dzień, to wymaga pewnego przygotowania. Stąd nasza wystawa została nazwana kunszt, bo kunszt to nie tylko męski rodzaj sztuki. Kunsztowne, czyli finezyjne, może być więc związane z jakością, Bardzo bym chciał, żebyście tak państwo odebrali nasze propozycje.

„Męskie” szkło i ceramika dominują w salach Śląskiej i Poplenerowej. Jest na czym zawiesić oko, obiekty są i eteryczne, i subtelne, i nieco drapieżne. Osobiście największe wrażenie zrobiły na mnie te ostatnie, czyli imponująca grupa rzeźb „Dlaczego My” Przemysława Lasaka. Z kolei w drugiej z sal ujęły mnie misterne mozaiki ceramiczne autorstwa Mirosława Kocińskiego, którym warto poświęcić nie jedną, a kilka chwil.

Opowieść o cielesności

Jednak ceramika nie jest domeną wyłącznie panów. Udowodniła to Marta Olejniczak, 28-letnia absolwentka Sztuki i Wzornictwa Ceramiki Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, która obecnie pracuje na rodzimej ASP, na stanowisku asystenta w pracowni Ceramiki Artystycznej, prowadzonej przez wymienianego już kilkakrotnie prof. Lasaka. Wbrew tytułowi ekspozycji, młoda autorka nie powinna mieć żadnych arty-

stycznych kompleksów.

– *Ta wystawa, mimo że jest niewielka, robi bardzo duże wrażenie. Jest bardzo związana z cielesnością kobiecą. Z jednej strony to opowieść o ciele, na które z jednej strony możemy mieć wpływ, a drugiej sprzeniewierza się ono nam samym. Na mnie robi to ogromne wrażenie – przyznała Joanna Matyja.*

I nie jest w tym odczuciu osamotniona, bo to prace, które powinny zobaczyć nie tylko kobiety. Ulegające destrukcji, skrępowane więzami sylwetki, zmuszają do refleksji dotyczącej znanego z wirtualnego świata wyidealizowanego piękna, pogoni za tym, co nie istnieje. Tu deformacji dokonał sznur, którym owijamy się same, porównując do innych i nieustannie dążąc do urojonych szablonów piękna. Na ekspozycję składają się nie tylko tytułowe „Kompleksy”, ale też druga kompozycja rzeźbiarska, czyli „Konflikt”. Inspiracji dostarczyła tu transformacja zdrowych komórek w zainfekowane komórki rakowe. Na widok małych obiektów (wykonanych z porcelanowej masy i wypalonych różnymi technikami) wiele osób wydało okrzyk jakiegoś piękna. I rzeczywiście robią one takie wrażenie, choć gdy pozna się ideę, czyli ukazanie konfliktu między zdrowymi a chorymi komórkami, odpowiednich słów wydaje się brakować.

– *Zdecydowałam się na pokazanie tych dwóch kompozycji, z racji tego, że one pokazują mnie w ceramice, bo to, co mnie zawsze inspirowało to człowiek, jego intelekt, cielesność, emocje i uczucia, a także poszukiwania relacji między organicznością a kształtami – zdradziła Olejniczak.*

Oswajając człowieka czującego

Trzeciej z wystaw sztuki odmówić również nie można, choć prace prezentowane w Sali Gobelinowej stanowią zmianę sposobu tworzenia i patrzenia na sztukę. Mowa o „Homo senties”. Wystawa retrospektywna Uli Dzwonik była

wydarzeniem towarzyszącym 58. Festiwalowi Wratislavia Cantan w Narodowym Forum Muzyki we Wrocławiu, w Częstochowie prezentowana jest ona w odmiennej formie.

Niezmienny jest jednak kurator ekspozycji Piotr Sarzyński - dziennikarz i krytyk sztuki, a także współtwórca nagrody Paszporty „Polityki”. To on zaproponował nietypową aranżację wystawy, do której droga wiedzie przez ciemny korytarz. – Chcieliśmy, żeby ta wystawa zmuszała widza do momentu zatrzymania, momentu, który pozwoli na pewnie wyciszenie się, przejście do stanu zapo-

mnienia o sprawach codziennych i zajęcia się sztuką. Stąd ten korytarz, który w moim założeniu jest momentem odejścia od tego, co zostawiamy za galerią i tego, co nas czeka w środku – mówił kurator ekspozycji.

- *Piotr pomaga mi oswajać człowieka czującego i wprowadzać państwa w ten mój świat, który wydaje się na pierwszy rzut oka być może nie tak klarowny, jak w rzeczywistość jest, a myślę, że powinien być bliski każdemu z nas* – relacjonowała Ula Dzwonik.

Artystka podkreślała, że cieszy się, że mogła być częścią tej wrocławskiej kon-

stelacji artystów, bo sama również jest absolwentką wrocławskiej ASP.

Sarzyński podkreśla, że na „Homo senties” wszystko jest ważne i wszystko ciekawe - forma, sposób malowania, treść, relacje między postaciami i tytuły prac. Obrazy - zwłaszcza te wielkoformatowe - zaskakują, intrygują i zachęcają do tego, by odwiedzić je ponownie.

Okazji na to będzie jeszcze wiele, bo wystawa - podobnie jak „Qunszt” i „Kompleksy” potrwa do 3 marca.

Zuzanna Suliga

Fot. Robert Jodłowski
Miejska Galeria Sztuki

Zmiany w zespole aktorskim częstochowskiego teatru

Pierwszego znamy z gościnnych ról w „Polowaniu” i „Zemście”, drugi występuje w m.in. w „Makbecie” i „Jak zostać smokiem?”. Od stycznia obu można tytułować etatowymi aktorami Teatru im. Adama Mickiewicza. Kim są Karol Czajkowski i Mariusz Urbaniec?

Obaj występowali już na scenie przy ul. Kilińskiego i zdążyli zaskarbić sobie sympatię publiczności. Pora dowiedzieć się czegoś więcej o nowych etatowych aktorach częstochowskiej instytucji.

Wacław z „Zemsty”, Łukasz z „Polowania”

Zacznijmy od Karola Czajkowskiego. 28-latek pochodzi z Kielc, tam też ukończył III LO z oddziałami integracyjnymi im. Cypriana Kamila Norwida. Jak sam przyznaje - do drugiej klasy liceum łudził się, że aktorstwo będzie dla niego jedynie hobby. Wybrał więc klasę o profilu biologiczno-chemicznym, jednak życie szybko zweryfikowało jego plany. Pod koniec drugiej klasy LO wyjechał do Londynu, aby w teatrze Rose Theatre w Kingston zagrać premierowe spektakle rockoper „Szambalia” pod batutą Macieja Pawłowskiego.

Do krakowskiej Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego dostał się w 2016 r. Tam spędził trzy lata, a finalnie... ukończył Akademię Teatralną im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie.

Na srebrnym ekranie Czajkowski zadebiutował w 2019 r. drugoplanową rolą Felka w filmie „Legiony” w reżyserii Dariusza Gajewskiego (urodzonego zresztą w Częstochowie). Potem wziął udział w takich produkcjach jak: „W głębi lasu”, „Kruk. Czorny Woron nie śpi”, „Planeta Singli. Osiem historii”, „Kryptonim Polska” czy „Dzień Matki”.

Od 2022 r. związany jest z kieleckim Teatrem TeTaTeT. Na częstochowskiej scenie zadebiutował wraz z początkiem sezonu 2023/2024. Gra Łukasza

w „Polowaniu” Ishbel Szatraskiej, w adaptacji i reżyserii Piotra Pacześniaka. Niedawno zaprezentował się zaś w najnowszym spektaklu częstochowskiego teatru, jako Wacław w „Zemście” Aleksandra Fredry w adaptacji Joanny Drozdy i Michała Głuszczy. I to właśnie ten spektakl będzie najbliższą okazją, żeby zobaczyć Czajkowskiego na scenie. Pokazy „Zemsty” zaplanowano 17, 18, 19, 20 i 21 stycznia.

Macduff z „Mabketa”, Haruki z „Jak zostać smokiem?”

Z kolei Mariusz a Urbaniec częstochowska publiczność poznała wcześniej. W 2022 r. André Hübner-Ochodlo powierzył mu rolę Macduffa, w „Makbecie”, 13 spektaklu, który reżyser zrealizował na tej scenie (tuż po premierze powtarzano, że jego obecność w teatrze nie powinna być tylko gościnnie, a stała). W tym samym sezonie urodzony w Częstochowie aktor zagrał też jednego z lotrzykowskich baobabów w przedstawieniu „Mały Książę. Opowieść” w reżyserii Agnieszki Baranowskiej (i to właśnie jego ustami mówi tytułowy bohater). W bieżącym sezonie artystycznym Urbaniec znów trafił do serc najmłodszej publiczności, gra bowiem główną rolę Harukiego w doskonałym „Jak zostać smokiem?”, wyreżyserowanym przez Karolinę Okurowską-Wabnic.

Tyle wiemy ze sceny, a coś więcej? Oto kilka szczegółów. Urbaniec jest absolwentem IV LO im. Henryka Sienkiewicza w Częstochowie oraz Akademii Teatralnej w Warszawie (wybrał kierunek: aktorstwo dramatyczne). Zagrał jedną z głównych ról w filmie „Apokawixa” w reżyserii Xawerego Żuławskiego.

W mniejszych rolach można go zobaczyć m.in. w filmach: „Chłopi” (reż. Dorota Kobiela), „Znachor” (reż. Michał Gazda) czy „Raport Pileckiego” (reż. Krzysztof Łukaszewicz), a także serialach: „Papiery na szczęście”, „Szadź 2”, „Rysy” czy „Młody Piłsudski”.

W dorobku 29-letniego aktora są również role w spektaklach „Mizantrop” (reż. Jan Englert) na deskach Teatru Narodowego w Warszawie oraz „Capri - wyspa uciekinierów” (reż. Krystian Lupa) w Teatrze Powszechnym w Warszawie. Jest jednym z członków kolektywu Kolejny Teatr.

Częstochowska scena ma dla Mariusza Urbanca kolejne wyzwanie. Zastąpi bowiem Adama Ma-

chalicę w spektaklu „Stopklatka” wspomnianej już Agnieszki Baranowskiej. Ten tytuł grany będzie 26 stycznia o godz. 10.00 i 12.30, po pokazach zaplanowano spotkania z aktorem.

O bilety na „Zemstę” i „Stopklatkę” należy pytać w kasie przy ul. Kilińskiego 15.

Zuzanna Suliga

Fot. Piotr Dłubak/ Teatr im. Adama Mickiewicza

Zapraszamy na

FORUM '24 KOBIEȚA MIĘDZY PRZESTRZENIĄ PRYWATNĄ A PUBLICZNĄ

oraz

VIII MIĘDZYNARODOWĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ "Science 2 Business"

07-08 marca 2024 r. - Częstochowa

Wydział Zarządzania

Politechnika Częstochowska

Al. Armii Krajowej 19 B

42-200 Częstochowa

Wydarzenie stanowi kontynuację cyklu konferencji pt. „Smart City” organizowanych przez ZGM TBS Sp. z o.o. w Częstochowie we współpracy z Politechniką Częstochowską. Jest to jedna z inicjatyw podejmowanych w ramach społecznego inkubatora innowacji.

Forum'24 ma na celu zaakcentowanie rosnącej roli kobiet w życiu społecznym i otoczeniu gospodarczym, a także w życiu prywatnym.

Celem konferencji „Science 2 Business” jest wymiana poglądów, prezentacja najnowszych wyników badań naukowych oraz dyskusje skoncentrowane wokół aktualnych wyzwań w życiu zawodowym i prywatnym kobiet oraz powrotu kobiet na rynek pracy.

Tematyka FORUM i VIII Konferencji

PANELE DYSKUSYJNE / OBSZARY TEMATYCZNE

- Prawa reprodukcyjne
- Poszanowanie życia rodzinnego i sfery prywatnej
- Równość praw w życiu rodzinnym, społecznym, gospodarczym i politycznym

- Swobodny i nieograniczony dostęp do kształcenia, zatrudnienia i awansów zawodowych
- Przeciwdziałanie dyskryminacji z tytułu płci, w tym zagwarantowanie równości w zakresie podejmowania decyzji
- Zlikwidowanie luki płacowej – równość wynagrodzeń
- Stereotypy w postrzeganiu roli kobiet w życiu rodzinnym, zawodowym i w przestrzeni publicznej
- Zapobieganie przemocy w miejscu pracy
- Ochrona ofiar i zwalczanie przemocy domowej
- Młode matki na rynku pracy – warunki sprzyjające powrotowi do pracy, m.in.: możliwość pracy zdalnej, przerwy w pracy na karmienie, etc.

W ramach Forum planowane są spotkania, warsztaty interpersonalne, panele dyskusyjne oraz wykłady. Stworzenie miejsc pracy przyjaznych dla różnych grup pracowników, bez uprzedzeń i dyskryminacji ze względu na wiek, płeć, niepełnosprawność czy orientację seksualną to często wyzwanie dla współczesnych przedsiębiorstw. Należy

podejmować wszelkie działania, dzięki którym będzie to możliwe. Czy efekty takich działań przełożą się na wymierne sukcesy biznesowe? Jakie są najlepsze praktyki w tym zakresie?

PANELE DYSKUSYJNE

Praktycy – Naukowcy – Kobiety

Na forum będą miały miejsce panele dyskusyjne ukazujące rolę kobiet w zielonej transformacji.

WARSZTATY INTERPERSONALNE

Jak pogodzić pracę zawodową ze sferą prywatną? | Wykłady nt. Jogi | Od pragnienia zmiany do planu, co chcę zmienić | Inteligencja emocjonalna dzieci – czym jest i jak ją rozwijać?

Mają one na celu pokazanie, jak ważną rolę odgrywają kobiety i ich aktywność w sferze prywatnej (domowej) oraz publicznej.

Wpływ kobiet na kulturę, gospodarkę oraz życie publiczne.

SESJA POSTEROWA

Zielona transformacja | Smart i Green City | Spotkania z ekspertami

ROLA KOBIEȚ W ŻYCIU

PUBLICZNYM

PRYWATNYM

FORUM '24

Felieton

Moim zdaniem...

Mamy w Polsce ciągle gorący politycznie czas. Wprawdzie po wynikach październikowych wyborów, można było się tego spodziewać, ale być może niektórzy ludzili się, że dosyć stabilna większość w Sejmie pozwoli nowemu rządowi na systematyczne i w miarę spokojne poukładanie krajowych spraw. Od początku było jednak wiadomo, że prezydent, mocno związany politycznie z obozem poprzedniej władzy, będzie miał w wielu kwestiach inne zdanie, broniąc – tam gdzie to możliwe – układu budowanego od ośmiu lat.

Ostatnie, dominujące w przekazach medialnych wydarzenia, związane ze skutkami wyroków ciężących na byłych ministrach nadzorujących do niedawna służby państwowe czy zamieszczeniem wokół szefa Prokuratury Krajowej, pokazują, w jakim stopniu zmiany wprowadzone po 2015 r. zdestabilizowały polskie prawo. Upolitycznienie kluczowych dla funkcjonowania sądownictwa i wymiaru sprawiedliwości instytucji, takich jak prokuratura, Trybunał Konstytucyjny, Krajowa Rada Sądownictwa czy – częściowo – Sąd Najwyższy – doprowadziło nie tylko do wielu niezgodnych z Konstytucją RP decyzji i rozstrzygnięć, ale do stworzenia niemal podwójnego obiegu prawnego. To sytuacja, w której obecnie każda zmiana, której celem ma być przywrócenie konstytucyjnego ładu i porządku, może być kwestionowana przez ludzi związanych z poprzednią władzą, zajmujących ciągle ważne stanowiska publiczne m.in. w wymienionych wyżej gremiach. Co więcej, to kwestionowanie odbywa się z użyciem tych samych argumentów, których używała niedawna opozycja, powołując się na m.in. obronę Konstytucji i wolnych mediów. To odwracanie pojęć, znaczeń i wartości sprawia, że wielu rodaków może mieć spory problem ze zrozumieniem rzeczywistości, bo każda decyzja obrasta

prawnymi interpretacjami i analizami. Nie każdy ma czas, siłę i możliwości, żeby się przez to przebijać. Tym bardziej, że każdy ma w życiu co robić.

Wierzę jednak, że zdecydowana większość Polaków chciałaby, aby ci, którzy odpowiadają za przestrzeganie prawa, byli możliwie bezstronni i obiektywni, a wymiar sprawiedliwości zaczął działać sprawnie. Aby prokuratura nie była narzędziem w rękach polityków, nie było obaw o preparowanie dowodów, a także żeby krócej czekało się na rozstrzygnięcia sądowe także w tych praktycznych ludzkich sprawach, związanych np. z postępowaniami spadkowymi, podziałem majątku czy należnym komuś odszkodowaniem.

Niestety ostatnie lata doprowadziły do pogłębienia się kryzysu zaufania do instytucji publicznych, a sytuacja diametralnie różniących się ocen prawnych kolejnych decyzji obecnego rządu ze strony poszczególnych ośrodków władzy w Polsce, na pewno tego zaufania nadal nie buduje.

Teoretycznie – w sytuacjach spornych – powinny pomagać prawnicze i moralne autorytety, na których zdaniu można byłoby się oprzeć. Jednak

w ostatnich latach – w imię rozprawy z tzw. elitami – głos np. uznanych konstytucjonalistów i sędziów był m.in. przez tzw. państwowe media pomijany lub zagłuszany przez opinie polityków oraz przedstawicieli nowych elit prawniczych, często politycznie wprost związanych z rządzącymi.

Dlatego odbudowa autorytetów jest w Polsce bardzo ważna, ale kluczową kwestią jest potrzeba jak najszybszego oddzielenia sfery polityki od organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Maksymalne uniezależnienie tzw. „trzeciej władzy” to droga powrotu do prawdziwego trójpodziału władzy, który jest podstawą demokratycznego państwa prawa. Takim państwem – mam nadzieję – nadal chcemy w Europie być. Inaczej grozi nam dryf w kierunku Węgier, a następnie Białorusi i Rosji. Ruch w kierunku państwa prawa trzeba zrobić także po to, abyśmy mogli w pełni wykorzystać należne nam unijne środki i realizować prorozwojowe projekty – również w naszym mieście i subregionie.

Dlatego zapowiedź wniesienia projektu rozdzielającego funkcję prokuratora generalnego od ministra sprawiedliwości to krok we właściwą

stronę. Po nim muszą pójść kolejne. Przekonamy się, jak na spodziewane propozycje ustawowe, będące próbą cofnięcia niekonstytucyjnych zmian w organach państwa zareaguje prezydent, bo będą one wiązać się z prawdopodobieństwem usunięcia partyjnych nominatów m.in. z KRS.

Jedno jest – moim zdaniem – pewne. Jeżeli nie uda się szybko i znacząco odpolitycznić „trzeciej władzy” i zlikwidować podwójnego obiegu prawnego, grozi nam kontynuacja stanu, w którym skazany prawomocnym wyrokiem sądu polityk – bez względu na okoliczności – zawsze będzie krzyczał, że jest więźniem politycznym. Nie pamiętając tego, co sam kiedyś mówił o prawie łaski, równości wobec prawa i nie przyjmując do wiadomości, że swoimi bezprawnymi działaniami mógł komuś wyrządzić krzywdę.

Te zmiany powinny być teoretycznie w interesie wszystkich sił politycznych. A także w interesie tych wszystkich, którzy nie chcieliby, żeby w przyszłości jakakolwiek władza ponownie zamachnęła się polityczną siekierą na polską demokrację.

Włodzimierz Tutaj

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej TBS Sp. z o.o.
w Częstochowie
ul. POW 24
tel. centrala: (34) 368-24-61
FAX: (34) 365 12 90
sekretariat@zgm-tbs.czest.pl
www.zgm-tbs.czest.pl

ODDZIAŁY EKSPLOATACJI:

ul. Orlik-Rückemanna 35/37 ----- (34) 361 89 25
ul. Wały Dwernickiego 101/105 ----- (34) 361 16 86
Al. Niepodległości 27 ----- (34) 363 12 70
ul. Nowowiejskiego 26 ----- (34) 368 26 90
ul. Tuwima 6 ----- (34) 368 25 28
ul. Łukasińskiego 26 ----- (34) 323 20 33